

Аналіз метеорологічних та гідрологічних умов літньо-осіннього періоду (червень-жовтень) 2020 року у суббасейні Сіверського Дінця

За даними Харківського регіонального центру з гідрометеорології літньо-осінній період видався теплішим за норму. Даний період характеризувався малоефективними опадами, які нерівномірно розподілилися по території регіону. Так в вересні сума опадів становила на переважній частині басейну Сіверського Дінця 0,0-8 мм (0-20 % норми), за винятком західної частини Харківської області, де випало 9-21 мм (20-45% норми). У Приазов'ї кількість опадів коливалась у межах 14-39 мм (20-120% норми).

На річках впродовж даного періоду спостерігалось поступове заростання русел, яке на кінець серпня становило 10-70% ширини русел, а подекуди на малих річках досягало 80-90%.

Вже у вересні спостерігалися процеси відмирання річної рослинності, наприкінці жовтня деякі річки звільнилися від неї.

Станом на 1 листопада температура води на більшості річок регіону становила 5,5-10,0°C, на деяких малих річках 3,0-4,0°C, на великих водосховищах Харківської області температура води дорівнювала 9,0-10,0°C.

Середня місячна водність річок (у порівнянні з місячною нормою):

Червень – Сіверського Дінця 80-160%, малих річок у Харківській області 110-212%, річок Донецької та Луганської областей 90-120%, за винятком р.Бахмут – 65%, річок Приазов'я 40-70% місячної норми.

Липень – верхньої частини Сіверського Дінця та р.Вовча, які формують приплив до Печенізького водосховища, у межах 45-48%;

- Сіверського Дінця на ділянці м. Чугуїв – м. Лисичанськ, більшості його приток та річок Приазов'я 50-90%, за винятком р.Айдар та р.Деркул (116-120%);

Маловоддя (середня витрата води менше 20% норми) зафіксовано на р.Берда біля с.Захарівка (Донецька область) – 13%, а з 20 липня в районі гідропоста спостерігається стояча вода.

Середньомісячна водність наближається до критеріїв маловоддя на р.Уди біля смт Пересічне (22%) та р.Сухий Торець біля с.Черкаське (22%).

Серпень – верхня частина Сіверського Дінця та р.Вовча, які формують приплив до Печенізького водосховища, близько 40%;

- Сіверського Дінця на ділянці м. Чугуїв – м. Лисичанськ 70-90%;

- р. Оскіл 63%;

- річок Донбасу та Приазов'я 30-60%, за винятком р.Айдар та р.Деркул (105-155%).

Середньомісячна водність наближається до критеріїв маловоддя на р. Лопань біля смт. Козача Лопань (25%).

Маловоддя (середня витрата води менше 20% норми) зафіксоване на р.Сухий Торець біля с.Черкаське (15%). На р. Берда (г/п Захарівка) впродовж місяця відмічалася стояча вода.

Вересень – верхньої частини Сіверського Дінця та р.Вовча, які формують приплив до Печенізького водосховища, близько 40-45%;

- Сіверського Дінця, Оскола 65-85% норми;

- більшості приток Сіверського Дінця та річок Приазов'я 25-60% норми.

Маловоддя (середня витрата води менше 20% місячної норми) зберігається на р.Лопань (14%) у Харківській області та р. Сухий Торець (13%).

На р.Берда біля с.Захарівка у районі гідропоста продовжує спостерігатися стояча вода.

Жовтень – водність більшості річок регіону у жовтні коливалась у межах 40-80% місячної норми.

Низька водність (22-32% норми) відмічалась на р.Уди біля смт. Пересічне, р. Харків у районі гідрологічного поста Циркуни (Харківська область), р.Бахмут біля м. Сіверськ (Донецька область) та р. Айдар – с. Новоселівка (Луганська область).

Маловоддя (середня витрата води менше 20% місячної норми) зберігалось на р.Лопань (17%) у Харківській області та р. Сухий Торець (11%) у Донецькій області.

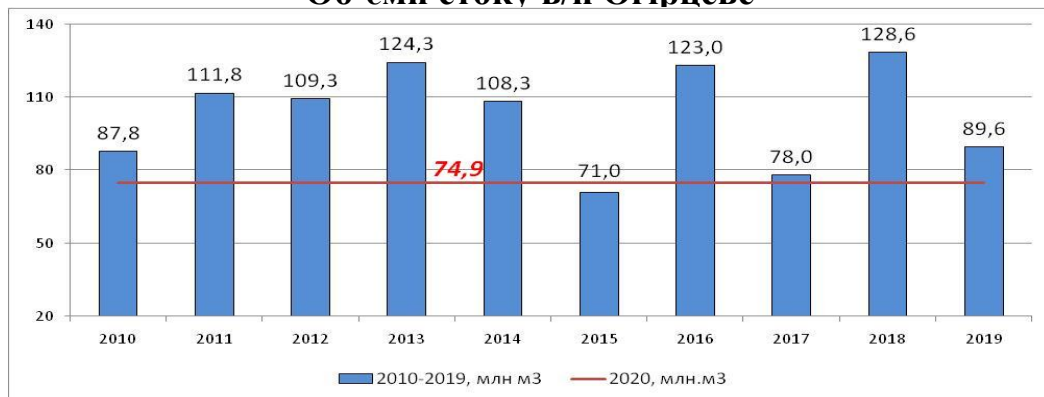
На р. Берда біля с. Захарівка та на р. Мокра Волноваха біля с. Миколаївка у районі гідропоста спостерігалась стояча вода.

Об'єми стоку та витрати по основних водпостах по суббасейну Сіверського Дінця в Харківській, Донецькій та Луганській областях

р. Сіверський Донець Харківська область:

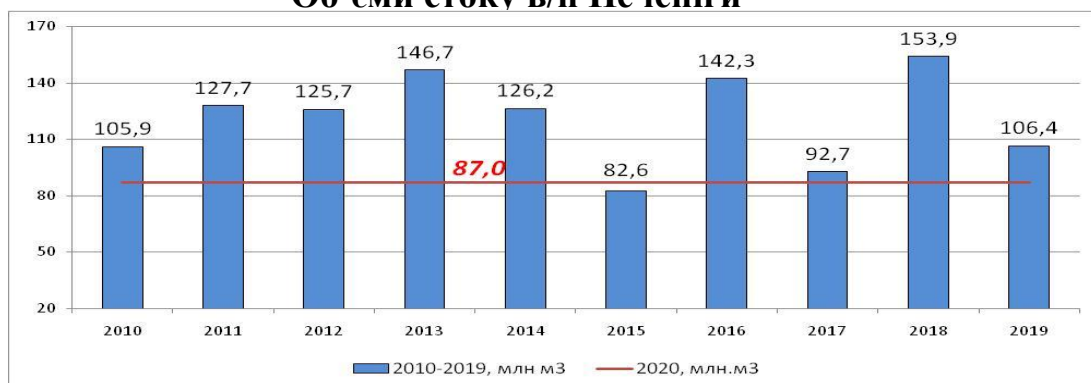
- в/п Огірцеве (кордон РФ та Харківської області, 944 км) об'єм стоку склав 74,9 млн.м³ з середніми витратами склали 5,7 м³/с, роком аналогом по водності є 2017 рік з об'ємом стоку 78 млн.м³ та середніми витратами 5,9 м³/с. Протягом літньо-осінньої межени витрати мінімальні витрати зафіксовані в вересні (3,2 м³/с), максимальні в червні (12,0 м³/с).

Об'єми стоку в/п Огірцеве

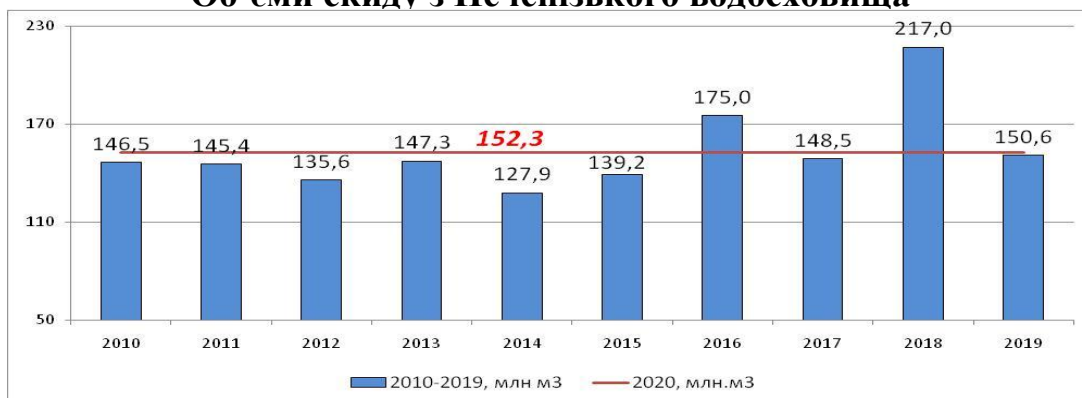
- в/п Печеніги (941 км) об'єм притоку склав 106,4 млн.м³ середні витрати склали 6,6 м³/с, роком аналогом по водності є 2017 рік з об'ємом стоку 92,7 млн.м³ та середніми витратами 7,0 м³/с. Протягом літньо-осінньої межени мінімальні витрати зафіксовані в вересні (3,7 м³/с), максимальні в червні (14,8 м³/с), при цьому середні витрати протягом літньо-осінньої межени коливалися від 4,31 м³/с (41% місячної норми) в серпні та 11 м³/с (77% місячної норми) в червні.

Об'єми стоку в/п Печеніги

- гребля Печенізького водосховища (874 км) об'єм скиду склав 152,3 млн.м³, середні витратами 11,5 м³/с. Скиди корегувались 9 разів в залежності від гідрометеорологічних умов для забезпечення сталої роботи питного водозабору смт. Кочеток та для підтримання водності р. Сіверський Донець в межах Харківської області з урахуванням потреб нижче розташованих руслових водозаборів в меженний період.

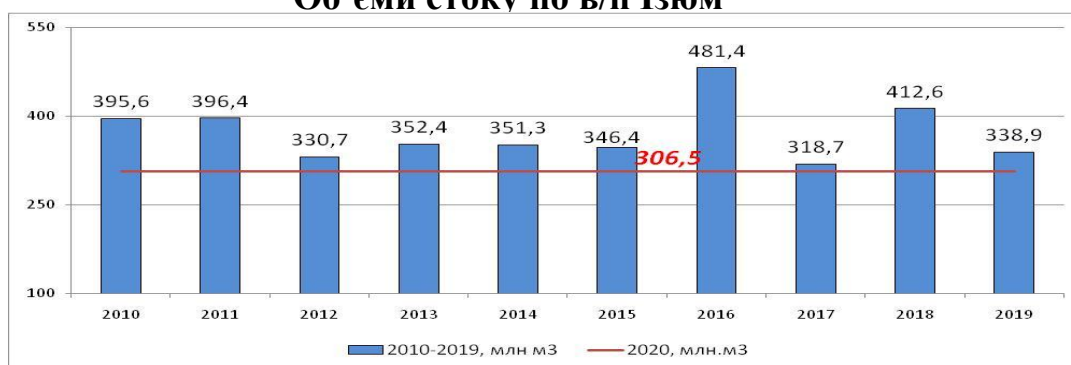
Об'єми скиду з Печенізького водосховища

- в/п Ізюм (602 км) об'єм стоку склав 306,5 млн.м³ середні витрати склали 23,2 м³/с. За останні 10 років спостережень водність по даному водпосту була мінімальною.

Протягом літньо-осінньої межени мінімальні витрати зафіксовані в жовтні (15,5 м³/с), максимальні в червні (32,5 м³/с), при цьому середні витрати протягом літньо-осінньої межени коливалися від 17,5 м³/с (74% місячної норми) в серпні та 28,1 м³/с (87% місячної норми) в червні.

Об'єми стоку по в/п Ізюм

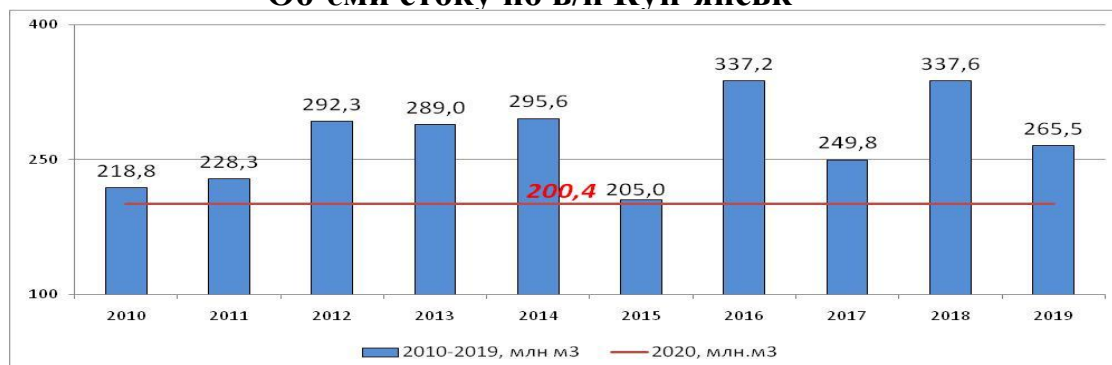

р. Оскіл (580 км)

- в/п Куп'янськ (121 км) об'єм стоку склав 200,4 млн.м³ з середніми витратами 15,2 м³/с. За останні 10 років спостережень водність по даному водпосту була мінімальною.

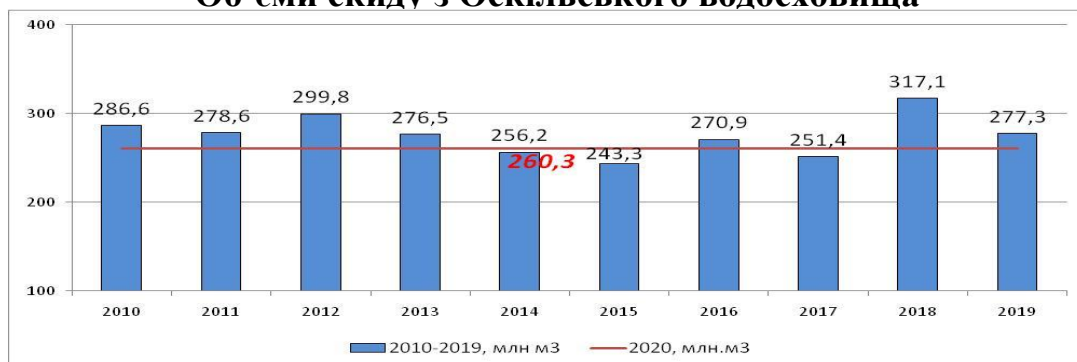
Протягом літньо-осінньої межени мінімальні витрати зафіксовані в серпні (8,9 м³/с), максимальні в червні (27,8 м³/с), при цьому середні витрати протягом літньо-осінньої межени коливалися від 10,1 м³/с (62% місячної норми) в серпні та 25,1 м³/с (114% місячної норми) в червні.

Об'єми стоку по в/п Куп'янськ

- гребля Оскільського водосховища (12 км) об'єм скиду склав 260,3 млн.м³ середніми витратами 19,7 м³/с. Скиди протягом періоду корегувались 4 рази з метою забезпечення компенсації забору в канал Сіверський Донець Донбас та рівнів води в районі поверхневих водозаборів Луганської області. Об'єм забору в канал Сіверський Донець Донбас склав 223,4 млн.м³ (середніми витратами 16,9 м³/с), решта – 36,9 млн.м³ для потреб Луганської області.

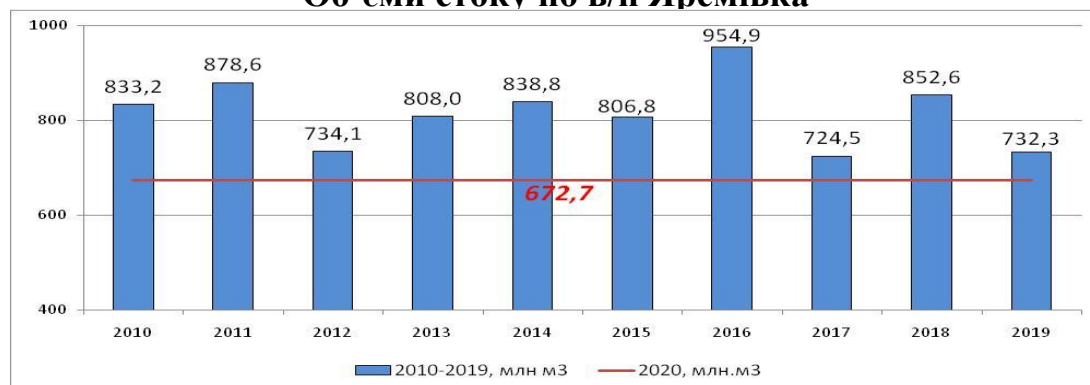
Об'єми скиду з Оскільського водосховища

- в/п Яремівка (кордон Харківської та Донецької областей, 573 км) за рахунок водогосподарської діяльності об'єм стоку склав 672,7 млн.м³ середні витрати склали 50,9 м³/с. За останні 10 років спостережень водність по даному водпосту була мінімальною.

Протягом літньо-осінньої межени мінімальні витрати зафіксовані в вересні (42,0 м³/с), максимальні в червні (65,0 м³/с).

Об'єми стоку по в/п Яремівка

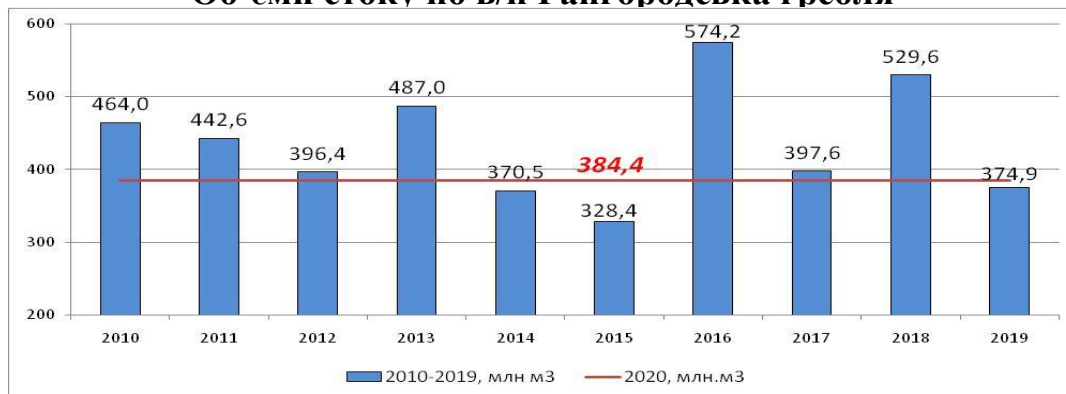

Донецька область:

р. Сіверський Донець

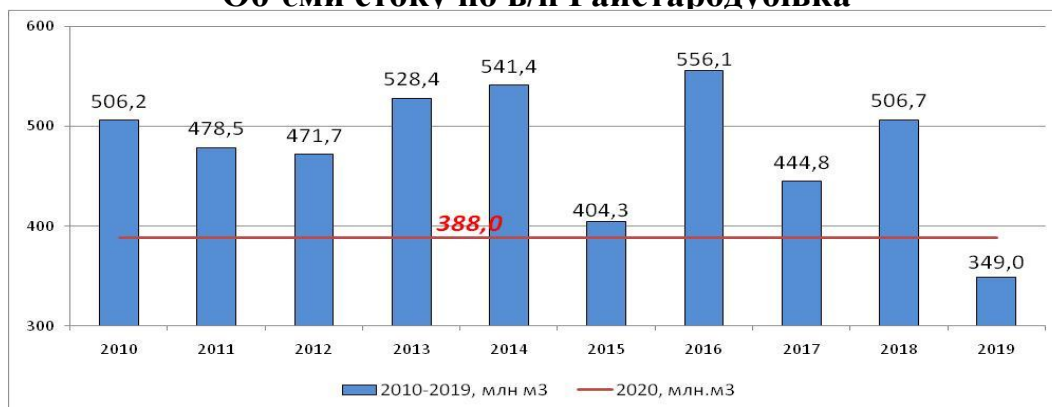
- в/п Райгородська гребля (522 км) об'єм стоку, з урахуванням роботи каналу Сіверський Донець – Донбас, склав 384,4 млн.м³ середніми витратами – 29,1 м³/с, при санітарних 22 м³/с. Протягом літньо-осінньої межени мінімальні скидні витрати зафіксовані в жовтні (19 м³/с), максимальні в червні (45,0 м³/с).

Об'єми стоку по в/п Райгородська гребля

- в/п Райстародубівка (кордон Донецької і Луганської областей, 510 км) об'єм стоку, з урахуванням стоку р. Казенний Торець, склав 388,0 млн.м³ середніми витратами 29,4 м³/с. Протягом літньо-осінньої межени мінімальні витрати зафіксовані в серпні (18 м³/с), максимальні в червні (48,5 м³/с).

Об'єми стоку по в/п Райстародубівка

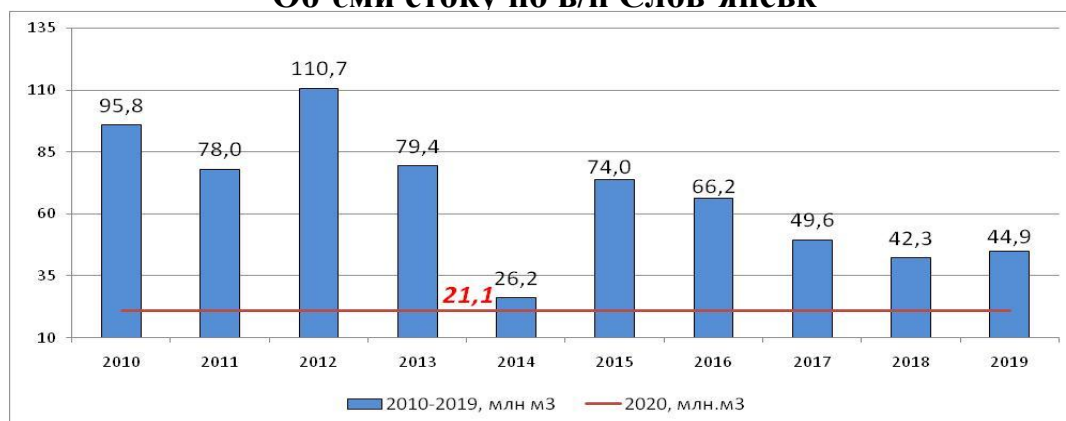

р. Казенний Торець (518 км)

- в/п Слов'янськ (21 км) об'єм стоку склав 21,1 млн.м³, середні витрати склали 1,6 м³/с. За останні 10 років спостережень водність по даному водпосту була мінімальною.

Протягом літньо-осінньої межени мінімальні витрати зафіксовані в серпні (0,03 м³/с), максимальні в червні (6,5 м³/с).

Об'єми стоку по в/п Слов'янськ

Луганська область:

- в/п Лисичанськ (430 км) об'єм стоку склав 471,8 млн.м³ середніми витратами 35,7 м³/с.

Протягом літньо-осінньої межени мінімальні витрати зафіксовані в жовтні (28,5 м³/с), максимальні в червні (47,5 м³/с).

Об'єми стоку по в/п Лисичанськ

Оцінка водозабезпеченості водних об'єктів у суббасейні Сіверського Дінця

Протягом літно-осінньої межени забезпечення водними ресурсами всіх споживачів у межах заявлених лімітів стало можливим виключно за рахунок прийняття ефективних управлінських рішень та раціонального розподілу акумульованого у водосховищах стоку і становлення оптимальних режимів роботи каналу Сіверський Донець-Донбас із резервними водосховищами.

Основні руслорегулюючі водосховища р. Сіверський Донець працювали:

Протягом межени Сіверсько-Донецьким БУВР було 9 разів відкориговані скиди з **Печенізького водосховища** – для забезпечення сталої роботи питного водозабору смт. Кочеток та підтримання водності русла р. Сіверський Донець в межах Харківської області з урахуванням потреб нижче розташованих руслових водозаборів. Враховуючи гідрометеорологічну і водогосподарську обстановку в басейні р. Сіверський Донець, з метою забезпечення інтересів водокористувачів Харківської області.

Протягом межени Сіверсько-Донецьким БУВР було 4 рази відкориговані скиди з **Оскільського водосховища** для забезпечення сталої подачі води по каналу Сіверський Донець-Донбас для потреб водокористувачів Донецької області та попусків через Райгородську греблю витратами не нижче екологічних з метою сталого водопостачання водокористувачів Луганської області.

Краснопавлівське водосховище, яке є наливним та є одним з головних джерел водозабезпечення населення міста Харкова та інших населених пунктів Харківської області. Протягом літньо-осіннього періоду водосховище спрацьовано на 21,01 млн.м³. Забір води з водосховища для населення м. Харкова та міст області склав 23,5 млн.м³.

На кінець жовтня середній відсоток наповнення водосховищ у суббасейні Сіверського Дінця складає 278,7 млн.м³ – 91,5% (аналогічний період минулого року – 90,0%).

Основні водосховища суббасейну Сіверського Дінця, які регулюють річковий стік, працювали у відповідності з Правилами експлуатації, скиди у нижній б'єф здійснювались в залежності від гідрометеорологічних умов, але не нижче екологічних.

Висновок:

У літній період 2020 року спостерігалась спекотна погода із малоефективними опадами. Кількість опадів у басейні Сіверського Дінця впродовж літа становила: у червні 10-80%, у липні 50-80%, в серпні 5-15% місячної норми.

Водність річок Донецької області в літній період була в межах 30-90% від норми, найменша водність спостерігалась у серпні.

У вересні та протягом жовтня внаслідок недобору опадів та температур повітря, які були вищими за норму, на річках утримувалась низька і дуже низька межень (маловоддя). На деяких ділянках річок рівні води залишалися на відмітках, близьких до мінімальних значень за багаторіччя та нижчих за них.

Дуже **низька водність** (нижче критеріїв маловоддя – 20% норми) спостерігалася на р. Сухий Торець 10%. Водність річок, які наближаються до критеріїв маловоддя: р. Бахмут 23%, р. Малий Кальчик 23%. На р. Берда в районі гідропоста Захарівка відмічалась стояча вода.

Основні водосховища в межах Харківської, Донецької та Луганської областей (за наявних даних), які регулюють річковий стік у суббасейні Сіверського Дінця, працювали у відповідності з Правилами експлуатації, рекомендаціями Міжвідомчої комісії (від 04.06.2020 року) в межах затверджених Держводагентством режимів роботи водосховищ і водогосподарських систем у суббасейні Сіверського Дінця на період літньо-осінньої межени 2020 року.